

Styrelsen har ordet

Miss inte årets Pasar Malam lördag 29 oktober, se annonsen på sista sidan. Vi satsar på större lokal i Tensta, med specialinbjudna dansare och sångare. Vi i styrelsen hoppas få se er alla där!!

Bästa hälsningar
Styrelsen

I detta nummer

Stockholm Gamelan	s. 1
Framstående personer: Indonesiens första utbildningsminister	s. 2
Språkrutan: Tilltalsord	s. 3
Kalendarium och Information	s. 4

Ordförande/ansvarig utgivare
Ulf Schubert
(ulf.schubert@mideye.com)

Redaktör & Layout:

Ivan Agoes
Redaktion:
Elisabet Lind
Tess Beek-Emanuelsson
Hans Hansson (Malmö)

Medlemsärenden:

Anneli Leijel
info@svensk-indonesiska.se

Svenska-Indonesiska Sällskapet (SIS)
www.svensk-indonesiska.se
Postgiro 4339734-8

Stockholm Gamelan

Stockholm Gamelan Orchestra

Den första gruppen som bildades 2006 spelade flera gånger under ledning av Mr. G. Wibisono. Gruppen bestod då av Srie Agoes, Bonang Barung, Randy Rachiany, Bonang Penerus, Sri D. Sahlin, Saron Penerus, Endang Purwanto, Demung, Bernt Boström, Slenthem, I. Sugiharto, Demung, Ida Widawaty, Saron, Janto Marzuki, Gong, Dedy Sushandoyo, Saron.

Premiär hade gruppen 22 till 30 juli 2006 med anledning av den indonesiska Mat och Kultur Festivalen i Parken Zoo, Eskilstuna. På den tiden lånade den indonesiska ambassaden Gamelan instrumenten från den indonesiska ambassaden i Danmark. Från och med mars 2007, såg indonesiska ambassaden i Stockholm till att äga egna Gamelan

instrument, dessa köptes och hämtades från Surakarta.

Då dans dramet *Ramayana* skulle uppföras under våren 2007 i Stockholm på Dansmuseet, Piperska Muren och på Etnografiska museet fick Gamelan orkestern stå för musiken. Det blev Mr G. Wibisonos avskedsspelningar då hans tjänst på ambassaden tog slut. Mr Suhariyanto tog över ansvaret att leda gruppen till och med 2009.

Konserter som genomfördes under Mr. Suhariyantos ledning var World Tourism Festival, Stockholm Mässan, januari 2008. Travel Show "Bali and Beyond" på Opera Källaren Stockholm, februari 2008. Under maj månad gjordes en liten Tourism Tour i Riga med två spelningar på hotell och på Stockholm School of Economics (SSE). 26 augusti 2008 bjöd ambassaden in till nationaldagsmottagning på Scandic Plaza Hotell, Stockholm med Gamelan konsert.

forts. sid 2

Gamelan orkestern i Riga med dansarna Subariyanto och Elina Baheram.

Miss inte att gå in på SIS egen hemsida och Facebook!

Här får ni löpande information om alla aktiviteter som SIS ordnar. Här finns också mycket annan bra information för alla som är intresserade av Indonesien.

Detta nummer av Sahabat går ut till alla nuvarande medlemmar i SIS.

Läs mer på: www.svensk-indonesiska.se

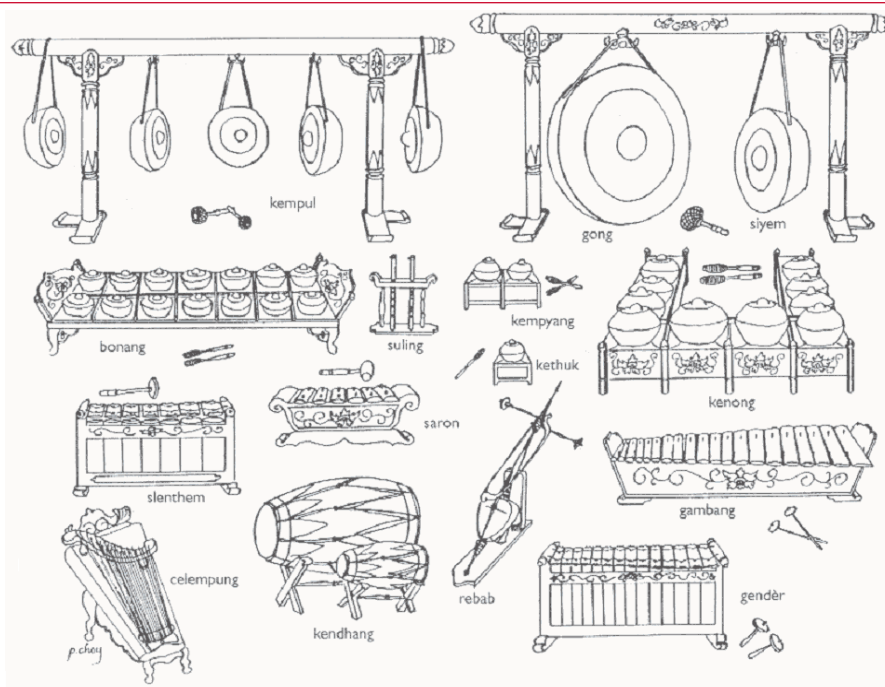
Stockholm Gamelan

5 okt 2009 var det dags att resa till Lettland igen för en Indonesiska kulturfest på Museet för utländsk konst i Riga.

I augusti 2010 tog Mr Sutendri Yusuf över ledandet av orkestern och förutom att sjunga spelar han Gendang och Siter. Och ett år senare blev orkestern återigen inbjudna till Riga. Den här gången av Rigas stadsfullmäktige för att delta i Riga Festivalen arrangerad för att fira Republiken Lettlands 20 år av självständighet från Sovjet. De spelade Gamelan och kompede dansen *Bambang Cakil* samt *Mask dansen* från Surakarta.

Medans orkestern ändå var i Riga så passade Rigas Konst Museum att visa upp museets nya utställning för konst från Indonesien, som består av donerade traditionella konstsamlingar. Då var det perfekt med en invigning ackompanjerad av Gamelan Orkestern och uppvisning av danserna.

Där spelade Srie Agoes, Bonang Barung Berty Elling, Bonang Penerus Endang Purwanto, Demung Warsito, Saron Penerus Eri Baheram, Slenthem

Gamelan består av många små delar, gongor, xylofoner, pukor med mera.

Urban Wahlstedt, Kenong
Tri Asih Istiani, Saron
Cecillia Mateoni, Saron
Ida Widawaty, Demung

Yulie Sungkono, Gong och dansade
gjorde Suhariyanto och Elina Baheram.

Text: Ivan Agoes, Srie Agoes

Framstående personer

Indonesiens första utbildningsminister

Den 2 maj är Indonesiens nationella utbildningsdag. Samma dag för många år sedan, närmare bestämt år 1889, föddes en liten gosse i en javanesisk aristokratisk familj. Pojken fick namnet Suwardi Suryaningrat och adelstiteln Raden Mas. Efter att ha avslutat sin gymnasieutbildning, började Raden Mas Suwardi Suryaningrat studera medicin. Han hoppade senare av sina högskolestudier främst på grund av sin dåliga hälsa och började istället skriva för olika tidningar och tidskrifter. Trots att han tillhörde en privilegierad aristokratisk familj i innerkretsen runt sultanen av Yogyakarta, valde den unge Raden Mas att ansluta sig till den växande rörelsen för ett självständigt Indonesien.

År 1912 bildade han tillsammans med två andra framstående aktivister, Dr. Cipto Mangunkusumo och Douwes Dekker, ett

politiskt parti kallat Indische Partij. "Nederländska Indien för alla!" blev partiets slagord. Partiet hade som syfte att kämpa för lika rättigheter för alla invånare i Nederländska Indien oavsett ursprung, då den ursprungliga befolkningen under

Raden Mas Suwardi Suryaningrat

det holländska kolonialstyret praktiskt taget saknade några rättigheter. Det var dock inte bildandet av Indische Partij, som

fick makthavarna att se rött. I Nederländerna förberedde man firande av 100-årsdagen, då Nederländerna återfått sitt självstyre från den franska överhögheten under Napoleon-tiden. Det skulle firas stort även i kolonierna. Dessutom skulle kolonierna vara med att bekosta kalaset, vilket väckte bestörtning hos den indonesiska självständighetsrörelsen.

"En nation kan inte vara fri, om den underkuvar andra nationer...", förkunnade Suwardi i en skrift kallad "Om jag vore en holländare". För denna broschyr landförvisades han till en, med dåtidens mått mätt, avlägsen ö. Dr. Cipto Mangunkusumo och Douwes Dekker, som protesterade å sin väns vägnar gick samma öde till mötes. Efter ytterligare protester mildrades straffet något och aktivisterna fick lämna landet och Raden Mas Suwardi Suryaningrat reste till Nederländerna. Utomlands förkovrade Suwardi sig inom pedagogik och han var en aktiv medlem i Indonesiska studenternas förening.

Framstående personer

Störst intryck på Suwardi, när han var utomlands, gjorde den italienska reformpedagogen Maria Montessoris och den indiske filosofen Rabindranath Tagores idéer. Han bestämde sig för att använda den javanesiska kulturen och traditionen som vapen mot det holländska kolonialstyret. När Suwardi fick återvända till sitt hemland, bildade han den nationella utbildningsanstalten Taman Siswa (Taman – gård, Siswa – elev) och i juli 1922 bildades den första Taman Siswa-skolan i Yogyakarta. I samma veva ändrade Suwardi sitt namn till Ki Hajar Dewantara. Sin adelstitel använde han aldrig mer.

Utbildningen i Taman Siswa grundade sig på en blandning av de javanesiska värdegrunderna och montessoripedagogiken. Suwardi ansåg att för att bygga en nation, behövde indoneserna utbilda sig. Taman Siswa-skolor spred sig som en löpeld genom den väldiga Nederländska Indien, från Java till Palembang, Medan, Bengkulu och andra städer på Sumatra, till Kalimantan, Celebes och andra öar. I Taman Siswa skulle unga indoneser inte bara inhämta kunskaper

inom de traditionella ämnena som matematik, geografi, naturvetenskap och filosofi utan även fostras till att bli goda patrioter och tjäna samhället. För att tillgodose det snabbt växande personalbehovet ordnades snabbkurser för

lärarkandidater i Yogyakarta. Så småningom bestod merparten av lärarkåren av förre detta Taman Siswa-elever, som genomgick utbildning på Taman Guru (Guru – lärare).

Enkelhet och ödmjukhet var nyckelord för Taman Siswa. Lärarna var idealister, som

inte brydde sig så mycket om materiella ting. Deras lön som lärare räckte bara till det allra nödvändigaste för att leva enkelt. Men icke desto mindre var Taman Siswa-lärarna rika vad gällde moral och beslutsamhet att tjäna folket och allmänheten. I Taman Siswas elevförening Persatuan Pemuda Taman Siswa och elevtidningen Sotya fick eleverna lära sig föreningslivet, argumentera i tal och skrift, retorik, polemik mm. Taman Siswa blev plantskola för blivande politiker i den nya indonesiska nationen.

Efter självständighetsförklaringen i augusti 1945, blev Ki Hajar Dewantara Indonesiens första utbildningsminister. Han var den andra personen som fick titeln Nationalhjälte av landets dåvarande president Sukarno. Ki Hajar Dewantara dog den 26 april 1959, 69 år gammal. I dag har Taman Siswa nästan försvunnit, men Ki Hajar Dewantaras födelsedag firas alltjämt som nationell utbildningsdag.

Text: Kadri Chanafiah

Språkrutan

Tilltalsord

Hur tilltalar man en främmande människa i Indonesien? Det är inte helt enkelt, med tanke på att landet består av ca 300 etniska grupper och minst lika många språk och dialekter. Det gör saken inte lättare att Indonesien är ett österländskt och hierarkiskt uppbyggt samhälle, i vilket att inte ”tappa ansiktet”, respekt, ålder, status, makt och position är viktiga styrparametrar. Också det subtila har stor betydelse där. Någon har räknat ut att det finns 11 sätt att säga ”nej” på indonesiska*.

Uppgifter i denna språkruta är ingalunda baserade på vetenskapliga studier, utan grundar sig på egna iakttagelser och slutsatser. Indonesiskan (Bahasa Indonesia) utvecklas och ändras sig hela tiden, inte minst hur man tilltalar en främmande person. Dessutom varierar det kraftigt beroende på var man befinner sig i Indonesien.

Du eller ni

I Indonesien duar (*kan*) eller niar (*kamu*) man nästan aldrig. Duar eller niar gör man bara sina närmaste vänner i ens egen umgängeskrets, barn eller småsyskon. För att undvika att dua eller nia upprepar man vederbörandes namn eller tilltalsnamn som t ex:

”Alex, *ini buku Alex?*” (Alex, är det här din bok?)

”Pak, *Bapak datang dari Stockholm?*” (Har hernn kommit från Stockholm?)

Man duar eller niar genom att använda ett främmande ord som t ex. engelska ’you’ eller, på 40-50-talet, holländska ’U’ eller ’Jij’, eller andra ord från indonesiskan som betyder någonting annat t ex *situ* (’där’) eller ord från andra språk och dialekter från olika folkgrupper t ex javanesiska *sampean*.

Bapak och Ibu

Det mest gångbara tilltalsordet, som gäller i praktiskt taget hela Indonesien för en man är *Bapak* (’far’) som förkortas *Pak*,

och används som motsvarighet till ’herr’. Det vanligaste för en kvinna är *Ibu*, förkortas *Bu* [uttalas: ibo, bo] och motsvarar ’fru’.

Yngre människor, människor inom serviceyrken, t ex kabinpersonal på ett flygplan, kypare på en restaurang, eller försäljare i en butik, kan tilltalas med orden *Mas* (’storebror’ – från javanesiska) för en man och *Mbak* (’storasyster’ – från javanesiska) för en kvinna. Däremot kaptenen eller piloten liksom all flygplatspersonal, poliser, militärer, människor i uniform, och andra människor i tjänst, d.v.s. alla, som kan anses ha högre status, ska med fördel tilltalas med *Pak* (Bapak) eller *Bu* (Ibu) oavsett ålder.

Äldre personer tilltalas på samma sätt med orden *Pak* eller *Bu* för man respektive kvinna. Kan man inte påvisa släktskap med en äldre person, är det bättre att tilltala honom eller henne med *Bapak*

forts. sid 4

Returadress: Kasbyvägen 8, 191 38 Sollentuna.

respektive Ibu i stället för *Kakek* ('mor-/farfar') och *Nenek* ('mor-/farmor'). Har man träffat en äldre person ett antal gånger, kan man övergå till att tilltala personen i fråga med orden *Oom* (från holländska, 'farbror', 'morbror') eller *Tante* (från holländska, 'faster', 'moster'). För en jämnårig eller en yngre bekant, kan man

övergå till *Mas* resp. *Mbak*. Små barn tilltalar man med ordet *Dié* (förkortning av *Adik*, 'lillebror', 'lillasyster') [uttalas: dek, adek]. Troligen kallas han eller hon så hemma av sina storasyskon samt av mamma och pappa, som härmar sina äldre barn. Äldre barn och tonåringar kallar man för *Kaké* (förkortning av *Kakak*, 'storebror',

'storasyster'), eftersom han eller hon kallas så av sina småsyskon och av sina föräldrar.

Text: Kadri Chanafiah

* Usunier, Jean-Claude (2004), "International Marketing, a cultural approach", Prentice Hall

Kalendarium och Information

Årets tema "Bhineka Tunggal Ika"

PASAR MALAM 2011

Indonesisk Marknad 2011

Lördag den 29 oktober 2011
kl 12.00 – 16.00

Stockholmsalen
Kulturhuset Tensta Träff
Hagstråket 13
163 63 Spånga

T-bana blå linje till Tensta
Utgång: Tensta Gymnasiet
Buss 514 eller 546,
Hållplats: Tensta Allé

Indonesiska specialiteter
Underhållning (dans, musik och mannekänguppvisning), Mat- och konsthantverksförsäljning, lotterier, och godis till alla barn

Entré:
Vuxna 30 kr för medlem
icke medlem 50 kr
Barn under 12 år gratis

Asih
Sungkono
och
Augustina
Supardi

Dansare
från Holland

Reza Ningtyas Lindh, Idol 2009

VARMT VÄLKOMNA! SELAMAT DATANG!

Arrangör: Svensk Indonesiska Sällskapet i samarbete med Indonesiska Ambassaden och PPI (Indonesiska Studenternas Förening) Sponsor: Globeaction.

Du har väl inte glömt att betala årsavgiften? Bli medlem nu!

Årsavgiften för familj är 225kr/år. För en person 175kr/år.

Postgiro 4339734-8

Uppge namn, adress, telefonnummer och e-postadress.